

Esajas' Bog til SDA Bibelstudium

Personer og steder - liste over navne

Personnavn	Stednavne / Folkegrupper	Tekst og omtale i Esajas	Uddybende kommentar
Abraham		29,22; 41,8; 51,16; 63,16	Patriark, de troendes far, knyttet til Jakob/Israel (29,22; 41,8; 63,16). Er bemærkelsesværdigt kaldt for "Guds ven" (41,8).
Adrammelek		37,38	En af den assyriske konge Sankeribs mordere. Da 2 Kong 19 = Es 37, genfindes navnet i 2 Kong 19,37. Det bruges også om en gud i 2 Kong 17,31.
Ahaz		1,1; 7,1.3.10.12; 14,28; 38,8	Konge i Juda. Regerede sammen med sin far Jotam fra 735-732/31 og alene fra 732/731-716/715 f.v.t.
	Ajjat	10,28	Navn for en by eller et område med småbyer (jf. 1 Krøn 7,28), nævnt i en omtale af den assyriske hærs fremmarch mod Jerusalem. Tænkeligt en variation af navnet Aj (Jos 8).
	Akor	65,10	Dal ved Judas nordgrænse (Jos 15,7), hvor Akan blev stenet (Jos 7,24.26). Som grænseområde ofte præget af uroligheder – navnet betyder "uro" – og indgår derfor i Guds løfter om en fredelig fremtid (jf. Hos 2,17).
	Amoritter	17,9	Af Esajas betegnelsen for en af de grupper, der beboede Kanaans land før Israels erobring af landet, jf. Am 2,10. Typisk som navne for enheder af folkegrupper kan det betegne en bredere vifte af mennesker. Det akkadiske navn Amurru blev ofte brugt som fællesnavn for landområdet vest for Eufrat, jf. 1 Mos 15,13. Det har tænkeligt oprindeligt været navn for et bestemt område, selv om det ikke kan stedfæstes med sikkerhed.
Amos		1,1; 2,1; 13,1; 20,2; 37,2.21; 38,1	Far til profeten Esajas. Navnet er ikke identisk med navnet på profeten Amos (Amos 1,1 m.fl.), da den tredje og sidste konsonant på hebraisk er en anden, jf. tidligere stavemåde Amoz (DO 1931).
	Anatot	10,30	Præsteby i Benjamins område. Nævnt i en omtale af den assyriske hærs fremmarch mod Jerusalem. Profeten Jeremias' hjemby (Jer 1,1).
	Araber; Arabien	13,20 21,13 (oversat med "ødemarken")	Ordet <i>'arabim</i> / <i>'arab</i> har oprindeligt betydningen "nomade" eller "nomadeområde" i modsætning til "fastboende". Det var i oldtiden derfor en løs betegnelse for de områder, hvor der var nomader. I romersk tid blev det specifikt brugt om forskellige provinser, både ørkenområderne i det nuværende Syrien (Gal 1,17) og længere sydpå, så langt som Sinaj (Gal 4,25).
	Aram	7,2.5; 9,11	Brugt i GT både som personnavn (jf. 1 Mos 10,21) og som navn for et område og dets folk (4 Mos 23,7; 5 Mos 26,5). I Esajas er det et navn for Syrien. Her dominerede aramæiske folkeslag, og det aramæiske sprog blev under det persiske rige (fra 539 f.v.t.) det almindeligt brugte handels- og kancellisprog i Den Nære Orient.
	Ararat	37,38	Land- og bjergområde i det nuværende Tyrkiet, kendt som landingspladsen for Noas ark (1 Mos 8,4).
	Ariel	29,1.2.7	Kodenavn for Jerusalem eller Zion. Meningen er tænkeligt alterets "ildsted" eller arne (jf. det lignende udtryk <i>har'el</i> i Ez 43,15).

	Ar-Moab	15,1	Lokalitet i Moab ved grænsefloden Arnon.
	Arnon	16,2	Flod i Moab, der fra øst løb ud i Det Døde Hav. Dannede grænsen mellem Moab i syd og Ammon i nord.
	Aro'er	17,2	Navnet betyder enten "bakketop" eller "enebærbusk" og er brugt om adskillige lokaliteter i både Moab og Ammon. I Esajas er henvisningen imidlertid til et område i Syrien. Den græske oversættelse af Det Gamle Testamente – Septuaginta/LXX – gengav Esajas blot 17,2a med "hendes byer bliver forladt for altid", altså uden navnet Aro'er.
	Arpad	10,9	Betydningsfuld by i Syrien, der nævnes i par med Hamat (jf. Jer 49,23). Erobreret af Assyrien. Identificeret med det moderne Tell Rifaat. Udforsket gennem omfattende arkæologiske udgravninger.
Asaf		36,3.22	Omtalt som far til Joa, der gives titlen "sekretær." Asaf var et almindeligt navn, jf. musikeren ved Davids tempel (2 Krøn 35,15; Ez 2,41; Sl 50,1).
Asarhaddon		37,38	Assyrisk konge (681-669 f.v.t.), søn af kong Sankerib.
	Ashdod	20,1	En af de vigtigste byer i filistrenes område, hvor arken også på et tidspunkt befandt sig (1 Sam 5,1-7). Omtalt i Det Nye Testamente under byens græske navn Azotus (ApG 8,40). Esajas henviser i 20,1 til et oprør af Ashdod mod Assyrien. Dette er velatstestet i assyrerkongen Sargons inskriptioner og fandt sted i år 713-12 f.v.t. I det følgende århundrede levede Ashdod en omskiftelig tilværelse enten under assyrisk eller egyptisk åg med sporadiske forsøg på at opnå selvstændighed. Dets konge er omtalt af Nebukadnessar af Babylon som fange ved hans hof (ca. 580 f.v.t.).
Ashera		17,8; 27,9	Kananæisk gudinde, tidligere ofte fejlagtigt identificeret med Astarte eller oversat med "lund". Ashera-pælene, som Esajas omtaler, har været udsmykkede træpæle, der symboliserede gudinden selv.
	Assyrien	7,8; 10,5.12.24; 11,11.16; 14,25; 19,23.24.25; 23,13; 27,13; 30,31; 31,8; 36,4.8.13.15	Det mesopotamiske storrige på Esajas' tid med centrum i det nordøstlige område mellem floderne Eufrat og Tigris. Centrale byer var henholdsvis Assur og Ninive. Brød sammen og blev i slutningen af det syvende århundrede f.v.t. knust af mederne og babylonierne, som i første omgang overtog den dominerende rolle i Syrien, Palestina og Juda.
	Babylon	14,4; 21,9; 43,14; 47,1; 48,14.20	En større by beliggende ved Eufrat i det sydlige Mesopotamien. I flere perioder blev stormagten i området og også på Esajas' tid den største by og det kulturelle centrum i Mesopotamien, selv om byen var underlagt det assyriske herredømme. Mest kendt fra Bibelen er kong Nebukadnessar fra det ny-babyloniske rige (626-539 f.v.t.), kaldt "ny" i forhold til storhedstiden århundreder tidligere under Hamurapi (ca. 1700. f.v.t.), hvis lovsamling er et af oldtidens mest betydningsfulde. Babylon blev med tiden opfattet som Israels ærkefjende. I Det Nye Testamente blev Rom kaldt for Babylon (1 Pet 5,13), og den store fjende i Åbenbaringens Bog blev beskrevet med træk taget ikke mindst fra profeterne Esajas og Jeremias. To historiske episoder var hovedårsager til denne rolle som Guds folks ærkefjende: (1) bygningen af Babelstårnet (1 Mos 11) og (2) Nebukadnessars ødelæggelse af templet med efterfølgende landflygtighed for Judas befolkning. I Esajas' Bog 14,5-23 beskriver profeten Babylon i lyset af den himmelske magt, Lucifer = den "strålende morgenstjerne" (14,12), der står bag den jordiske hersker i Babylon.

			I perioder under det assyriske herredømme bar Assyriens konge også titlen "Konge i Babylon", og tekster om Babylons konge kan derfor henvise til Assyrien.
	Babylonien / babylonier	13,1.19.22; 14.22; 39,1.3.6.7	Babylonien er navnet for det større område, hvori byen Babylon lå.
Bal'adan		39,1	Både angivet som en del af navnet på en konge i Babylon, Merodak-Bal'adan (se denne), og som denne konges far, ud over denne tekst ukendt. Den akkadiske oprindelse af navnet Merodak-Baladan betyder: "Marduk har givet en søn."
	Bashan	2,3	Det frugtbare område i det øvre trans-Jordan øst for Galilæasøen, hovedsageligt nord for floden Jarmuk.
	Bat-Gallim	10,30	Nævnt i en omtale af den assyriske hærs fremmarch mod Jerusalem. Ordet <i>bat</i> betyder "datter", og vendingen kan oversættes med "Gallims datter", jf. vendingen "Zions datter" i 10,32. At omtale en by med en sådan personificering er almindeligt i GT (se fx Sl 9,14-15; Es 1,8; 16,1; 52,2). Byens navn i 10,30 er altså Gallim.
	Be'er-Elim	15,8	Ukendt lokalitet i Moab. Forstavelsen "be'er" betyder kilde og navnet enten "ledernes kilde" eller "terebintekilden". Mange stedsnavne blev opkaldt efter den kilde, hvoromkring samfundet kunne finde vand.
Bel		46,1	Gudenavn, svarer til navnet "ba'al" og betyder "herre."
	Bosra	34,6; 63,1	Tidligere ofte stavet Bozra. Kendt som navn for tre lokaliteter i oldtidens nære østen, hvoraf to er nævnt i Skriften. Bozra i Edom var fra gammel tid hovedstad i Edom, og det er denne by, Esajas omtaler (jf. Jer 49,13.22; Am 1,12). Bosra i Moab er nævnt i en liste i Jer 48,21-24).
	Damaskus	7,8; 8,4; 10,9; 17,1.3	Centralt beliggende på den naturlige karavanevej fra Mesopotamien til Middelhavet, hvad enten man drog videre med vest eller tog ruten sydpå. En af de ældste byer i Mellemøsten – og i verden. Hovedstad i det aramæiske, syriske rige, der blev knust ved Assyriens fremmarch i slutningen af det ottende århundrede f.v.t. Kendt for produktion af fint linned, jf. <i>damask</i> .
David		7,2.13; 9,6; 16,5; 22,22; 29,1; 37,35; 38,5; 55,3	Stifteren af det kongedynasti, der herskede i Juda indtil Nebukadnezars erobring af Jerusalem i 586. Den "ideelle" kong David blev profetisk fremstillet som et forbillede på Messias.
	Dedan	21,13	Betydningsfuld ørkenby beliggende ved en oase i det nordvestlige Arabien, knyttet til Edom.
	Dibon	15,2	By i Moab. Betydningsfuld i lange perioder. Erobrer af Sihon ifølge 4 Mos 21,26-30. Grundige arkæologiske udgravninger har fundet sted i byen.
	Dimon	15,9	Lokalitet i Moab. Foreslået identisk med <i>Madmen</i> i Jer 48,2. Næppe identisk med Dibon i 15,2.
	Duma	21,11	Oaseby i den nordlige del af det centrale Arabien. Oprindelsen knyttet til Ismaels afkom (1 Mos 25,14; 1 Krøn 1,30). Jos 15,52 henviser til en anden lokalitet med samme navn.
	Eden	37,12	Rige knust af assyrerne, i Am 1,5 omtalt som Bet-Eden, "Edens hus eller dynasti". I den sydlige del af Syrien. Ikke at forveksle med "Edens have", se herunder.
	Eden	51,13	Navn i 1 Mos 2,8.10 for den oprindelige, ideelle "Herrers have", jf. Ez 28,13.

	Edom	11,4; 34,5.9; 63,1	Riget øst og syd for Det Døde Hav i retning af den arabiske ørken. Andet navn for Esau, Jakobs bror.
	Efa	60,6	Person- og stammenavn, en af Midjans sønner (1 Mos 25,4; 1 Krøn 1,33). Betegner også det område, der domineres af stammen.
	Efraim	7,2.5.8.9.17; 9,8.17; 11,13; 17,3; 28,1.3	Navn for en af Josefs sønner og en af Israels tolv stammer.
	Eglajim	15,8	Ukendt lokalitet i Moab. Det står i teksten parallelt med Beer-Elim og lå tænkeligt i et moabitisk grænseområde modsat Beer-Elim.
	Eglat-Shelishija	15,5	Ukendt lokalitet i Moab, sandsynligvis en by. Betydningen er "den tredje Eglat". Jf. Jer 48,34.
	Egypten	7,18; 10,24.26; 11,11.16; 19,1.6.12.13.18.19.20.23.24.25; 20,3.4.5; 23,5; 27,12.13; 30,2.3.7; 31,3; 36,6.9; 37,25; 43,3; 45,14; 52,4	Storrige i Den Nære Orient. Det hebraiske navn for Egypten er Mitsrajim, der som dualis ("total" i modætning til ental) angiver dobbeltheden i oldtidens Egypten: Øvre- og Nedre-Egypten, deltaområdet.
	El'ale	15,4; 16,9	By på Jordans højslette i Moab. Tæt ved Hesjbon. Jf. Jer 48,34.
	Elam	11,11; 21,2; 22,6	Elam var i århundreder et selvstændigt rige, men blev en provins i Persien, kendt ved navnet Susa (Dan 8,2; Ezra 4,9; ApG 9,2). Dets oprindelige elamitiske navn betød "Herrens land". Sumererne kaldte det "højlandet", tænkeligt på grund af dets geografiske forhold sammenlignet med floddeltaerne. Fra ordet for "høj" kom det hebraiske 'Elam.
Eljakim		22,2; 36,3.11.22; 37,2	Højtstående embedsmand ved hoffet i Jerusalem, kaldt "hofchef", hvis nøjagtige definition man ikke kender. Udsagnet om ham i 22,22 anvendes i Åb 3,7 om Jesus: ligesom Eljakim havde den nøgle eller autoritet, som gav audiens hos kongen, har Jesus nøglen til universets tronsal.
Esajas		1,1; 2,1; 7,3.13; 13,1; 20,2.3; 37,2.5.21; 38,1.4.21; 39,3.5.8	Profeten selv. Navnet er fundet på segl fra datiden betydning og har meningen "Herrens frelse", "Herren er (min) frelse" eller "Herren har givet frelse." Frelsestemaet står centralt i bogen, og der spilles tænkeligt på navnet i fx 12,2; 49,6; 51,6, jf. 60,16).
	Filistæa	14,29.31	Filisternes område vest for Juda mod Middelhavskysten. Oprindelse til det moderne navn Palæstina.
	Gad	65,11	Gudenavn med betydningen "lykke", ikke at forveksle med det almindelige personnavn Gad, som fx en af Jakobs sønner og de tolv stammer (1 Mos 30,11).
	Galilæa	8,23	Nordlige del af Israels landområde. Med udtrykket "Folkeslagenes Galilæa", området mellem Genesaret Søen og Middelhavet, henvises der til én af tre provinser oprettet af assyrerne i perioden 734-732 f.v.t., de to øvrige navngivet som "Vejen langs Havet" og "Landet på den anden side af Jordan" (8,23).
	Geba	10,29	By i Benjamins område. En station nævnt i en omtale af den assyriske hærs fremmarch mod Jerusalem.
	Gebim	10,31	Nævnt i en omtale af den assyriske hærs fremmarch mod Jerusalem. Nøjagtig lokation af denne by er ukendt, men i lyset af hærens fremmarch må den have været tæt på Jerusalem, lidt nord og øst for

			hovedstaden.
	Gibea	10,29	Navnet betyder ganske enkelt "høj" og bruges i Det Gamle Testamente om fire lokaliteter. Esajas henviser til "Sauls Gibea", en by i Benjamins område (se Dom 19,13-14; 1 Sam 13,2; 2 Sam 23,9).
	Gibeon	28,21	Betydningsfuld by i Benjamin, 8 km nordvest for Jerusalem. Esajas henviser til Guds gerninger under erobringen af Kanaan, se Jos 10,10-12.
	Gomorra	1,9; 13,19	By i Jordan-dalen, som sammen med Sodoma gik til grunde på Lots tid (1 Mos 19,23-24).
	Gozan	37,12	Et ukendt område øst for Eufrat, der var blevet underlagt af assyrerne.
	Hamat	10,9; 11,11	By i Syrien, regnet for idealgrænsen for Israels område (1 Kong 8,65; 1 Krøn 13,5). Efter Assyriens erobring omtalt af Esajas (10,9) blev nogle af dens beboere tvangsflyttet til Israel (2 Kong 17,24).
	Hanes	30,4	By i Egypten, mest sandsynligt Anusi eller på græsk Herakleopolis ca. 100 km syd for Cairo.
	Hena	37,13	Ellers ukendt by, der blev underlagt assyrerne, mest tænkeligt beliggende i det øvre Mesopotamien.
	Heshbon	15,4; 16,9	By på Jordans højslette i Moab. Tæt ved El'ale. Jf. Jer 48,34.
Hilkija		22,20; 36,3.22	Far til Eljakim, se denne.
	Hivitter	17,9	Hørte til de oprindelige kananæiske indbyggere før israeliternes erobring af landet (se 2 Mos 3,8; 23,23; Jos 9,1; 24,11). Nedstammede fra Kam og hørte altså ikke til de semitiske folkeslag (1 Mos 10,17; 1 Krøn 1,15).
Hizkija		1,1; 36,1.2.4.7.14.15.16.18.22; 37,1.3.5.9.10.14.15.21; 38,1.2.3.5.9.22; 39,1.2.3.4.5.8	Betydningsfuld reform konge i Juda fra 716/715-687/686 f.v.t. Tidligere ofte på dansk kaldt Ezekias. Betydning: "Jahve er stærk."
	Horonajim	15,5	Område i Moab også omtalt i Jer 48,3.5.34 og nævnt på moabiterkongen Meshas stele.
Immanuel		7,14; 8,10.18	Navn for enten en kongesøn eller en af profetens egne sønner, hvis navn fik symbolsk anvendelse som udtryk for Guds indgriben under trængsel, ligesom fødselsveer frembringer en søn. Brugt i denne betydning som profeti om Jesus i Matt 1,23. Betydningen af navnet er "Med os er Gud".
	Ir-ha-Heres	19,18	By i Egypten. Sammensat af <i>Ir</i> , hebraisk for "by, og <i>haheres</i> , hvor <i>heres</i> betyder ødelæggelse og <i>ha</i> er den bestemte artikel. Meningen er altså "ødelæggelsens by." Der er dog foreslået og generelt accepteret, at <i>heres</i> er en bevidst forvrængning af ordet <i>kheres</i> . <i>Hakheres</i> var det normale navn for den vigtige egyptiske by Heliopolis, som er byens græske navn med betydningen "solens by." Forandringen erstatter det første bogstav med et andet, der ligner, og man undgår derved associationen til solguden.
Isaj		11,1.10	Far til kong David.
	Israel	1,3.4.24; 4,2; 5.7.19.24;7,1;	Jakobs navn som "den, der har kæmpet med Gud og vundet sejr" (se 1 Mos 32,29).

		8,14.18; 9,7.11.13; 10,17.20.22; 11,12.16; 12,6; 14,1.2; 17,6.7; 19,24.25; 21,10.17; 24,15; 27,6.7; 29,19.23; 30,11.12.15.29; 31,1; 37,16.21.23; 40,27; 41,8.14.16.17.20; 42,24; 43,1.3.14.15.22.28; 44,1.5.6.21.23; 45,3.4.11.15.17.25; 46,3.13; 47,4; 48,1.2.12.17; 49,3.5.6.7; 52,12; 54,5; 55,5; 56,8; 60,9.14; 63,7.16	Bliver til navnet for folket eller nationen som sådan.
	israelitter	27,12	"Israels børn", en generisk betegnelse for Israels folk.
	lvva	37,13	Ukendt by erobret af assyrerne. Sandsynligvis øst for Eufrat.
	Jahas	15,4	Bosættelse i Moab eller Transjordan. Usikkerhed om den præcise lokalitet. Jf. Jer 48,34.
Jakob		2,3.5.6; 8,7; 9,7; 10,20.21; 14,1; 17,4; 27,6.9; 29,22.23; 40,27; 41,8.14.21; 42,24; 43,1.22.28; 44,1.2.5.21.23; 45,4.19; 46,3; 48,1.12.20; 49,5.6.26; 58,1.14; 59,20; 60,16; 65,9	Patriark og stamfar til Israels folk.
	Javan	66,19	Bibelens navn for stamfaderen til de folk, der bosatte de græske øer og de maritime folkeslag omkring Det Ægæiske Hav (1 Mos 10,2.5, jf. Ezek 27,13.19). Navnet er beslægtet med det græske ord for <i>Ionía</i> , områderne i den sydvestlige del af det nuværende Tyrkiet. Det bliver med tiden udvidet til simpelthen at betegne Grækenland, således i Dan 8,21; 10;20; 11,2.
Jazer		16,8.9	Både et område og en by i det sydlige Transjordan. Lokaliteten ukendt eller omdiskuteret. Grænseby for Ammon (4 Mos 21,24)
	Jerusalem	1,1; 2,1.3; 3,1.8; 4,3.4; 5,3; 7,1; 8,14; 10,10.11.12.32; 22,10.21; 24,23; 27,13; 28,14; 30,19; 31,5.9; 33,20; 36,2.7.20; 37,10.22.32; 40,2.5.9; 41,27; 44,26.28; 51,17; 52,1.2.9; 62,1.6.7; 64,9; 65,18-19; 66,10.13.20	Jebusiternes gamle hovedstad Salem, hvor Melkisedek havde været præst (1 Mos 14,15). Erobreret af David og gjort til hovedstad for det samlede Israel (2 Sam 5,6-12). Indbefattede Zions bjerg i Morija bjerge, hvor Abraham var blevet sendt af Gud for at ofre Isak (1 Mos 22,2; 2 Krøn 3,1); derved fungerede det som det ideelle sted for Guds tempel.
Joa		36,3.11.22	Højtstående embedsmand ved hoffet, kaldt "sekretær". Som ved mange sådanne betegnelser er det vanskeligt præcist at vide, hvad den præcise stillingsbeskrivelse indebar.
	Jordan	8,23	Flod.
Jotam		1,1; 7,1	Konge i Juda fra 750-732/31, fra 750-740/39 som sam-regent med sin far Uzzija, fra 735-732/31 som

			<p>Sam-regent med sin søn Akaz.</p>
	Juda	<p>1,1; 2,1; 3,1.8; 5,3.7; 7,1.6.17; 8,8; 9,20; 11,12.13; 19,17; 22,8.21; 26,1; 36,1.7; 37,10.31; 38,9; 40,9; 44,26; 48,1; 65,9</p>	<p>Navn for en af Jakobs tolv sønner og dermed en af Israels stammer. Blev med David den kongelige stamme og det grundlæggende befolkningselement i Judas rige. Ordet "jøde" har sin oprindelige i dette navn.</p>
	Kaldæere	<p>13,19; 23,13; 43:14; 47,1.5; 48,14.20</p>	<p>I de fleste tekster sidestillet i parallel med babyloniere, altså det ny-babyloniske rige. 23,13 henviser til assyrernes ødelæggelse af Babylon i år 703 f.v.t. Oprindeligt en folkegruppe i området, jf. Ur i Kaldæa (1 Mos 11,28), senere blev udtrykket også brugt i fx Daniels Bog om den klasse af vismænd, som kaldæerne især var kendt for (Dan 1,20; 2.2.27; 3,8 m.fl.).</p>
	Kalno	<p>10,9</p>	<p>Syrisk by ikke langt fra Arpad og Aleppo. Eroret af assyrerkongen Tiglat-Pileser (Bibelens Pul) i år 738, en så betydningsfuld erobring, at dette år blev opkaldt efter begivenheden. Ikke at forveksle med Kalne i 1 Mos 10,10.</p>
	Kana'an	<p>19,18; 23,11</p>	<p>Det landområde, som Israel blev givet af Gud. Omtalen af Kana'ans "sprog" i 19,18 er positivt ment. Fremtidsløftet vender truslen fra pagtsforbandelsen i 5 Mos 28,49. I stedet for, at Guds folk tvinges til at lære andre sprog, skal andre folk, her egypterne, lære pagtens sprog.</p>
	Karan	<p>37,12</p>	<p>Betydningsfuld by i det øvre Mesopotamien. Nordligt center for dyrkelsen af måneguden Sin og opholdssted for Tara, Abrahams far, og Abraham selv (1 Mos 11,31.32; 12,4.5). Hørte til de byer, assyrerne underlagde sig. Til tider stavet "Haran."</p>
	Karkemish	<p>10,9</p>	<p>Vigtig syrisk-hittitisk hovedstad ved øvre Eufrat. Adskillige afgørende militærslag i Den Nære Oriens historie fandt sted nær denne by, bl. Nebukadnessars sejr over en egyptisk hær (Jer 46,2; jf. 2 Krøn 35,20). Byen er grundigt udgravet (moderne navn Jerablus). Esajas henviser til byen som erobret af assyrerne (Es 10,9).</p>
	Karmel	<p>29,17; 32,15.16; 33,9; 35,2</p>	<p>Bjerg eller bjergkæde ved Palestinas kyst. Kan skimtes fra Megiddo-sletten. Center for profeten Elias' stykkeprøve med Baalspræsterne (1 Kong 18,19-40). Berømt for sin skønhed og frugtbarhed (Høj 7,5; Jer 50,19; Mik 7,14). Navnets betydning er "frugthave" eller "plantage".</p>
	Kedar	<p>21,16.17; 42,11; 60,7</p>	<p>Søn af og stamme efter Ismael (1 Mos 25,13; 1 Krøn 1,29). Hørte til stammerne i ørkenområderne i det nordlige Arabien. Stor magt og indflydelse og ofte omtalt i oldtidens kilder.</p>
	Kir	<p>15,1; 16,7; 22,6</p>	<p>Navn for to steder i Det Gamle Testamente:</p> <p>(1) En by i Moab, muligvis identisk med Kir-Hareset (Es 15,1; 16,7). På moabitisk betyder "kir" by, på hebraisk "mur".</p> <p>(2) Aramæernes oprindelige by (jf. Am 9,7), omtalt sammen med Elam i Es 22,6.</p>
	Kir-Hareset	<p>16,7</p>	<p>By i Moab, se "Kir".</p>
	Kir-Heres	<p>16,11</p>	<p>By i Moab, det samme som Kir-Hareset.</p>
	Kittæere	<p>23,12</p>	<p>Fra Kittim, i folkeslagernes liste i 1 Mos 10,4 efterkommere af Javan. Hørte til søfartsnationerne (jf. Jer 2,10; Ezek 27,6); knyttet til et stedsnavn (jf. 4 Mos 24,24; Dan 11,30), muligvis på Cypern.</p>
	Kyros	<p>44,28; 45,1</p>	<p>Kyros den Store eller d. II., persisk konge, hvis erobringer af Lydien i nuværende Tyrkiet og senere af</p>

			det babyloniske rige i Mesopotamien i 539/38 f.v.t. etablerede perserriget som orientens altdominerende magt i et par århundreder, med udstrækning fra Det Ægæiske Hav til Det Indiske Ocean. Gav jøderne lov til at vende tilbage til Juda. Herskede fra 550-530 f.v.t.
	Lair	37,13	Ikke et navn i sig selv. Sammensat af et forholdsord (<i>l</i> , som har possessiv betydning) og ordet for "by" (<i>'ir</i>) er det mest naturligt at forbinde det med det efterfølgende navn og sige "kongen over Sefarvajims by." Dette følges af langt de fleste oversættelser, fx den norske af 2011.
	Lajsha	10,30	Lokalitet nordøst for Jerusalem, under angreb fra assyrerne under den assyriske hærs march fra Sikem til Jerusalem.
	Lakish	36,2; 37,8	Central by i Judas højland, hvor landet sænker sig mod Middelhavet. På Esajas' tid tænkeligt den næststørste by i Juda. Erobreret af assyrerkongen Sankerib, som mindedes denne sejr med store vægmalerier i sit palads i Ninive.
	Libanon	2,3; 10,34; 14,8; 29,17; 33,9; 35,2; 37,24; 40,16; 60,13	Navn for et landområde. Betyder egentlig "det hvide", tænkeligt opkaldt efter farven på landets snedækkede bjerge (jf. Jer 18,14).
	Libna	37,8	By i det sydlige Juda, nøjagtig lokalitet usikker. Hørte til de levitiske byer (Jos 21,13; 1 Krøn 6,42).
Livjatan		27,1	Navn for et mytologisk havmonster (Job 3,8; 40,25), der omtales også i hedenske oldtidstekster fra Ugarit i Syrien og symboliserer kaos. I Skriften omtales Livjatan, der betyder "den forkvaklede", i polemisk sammenhæng som totalt under Guds kontrol i forbindelse med skabelsen (Sl 104,26), men også som symbolet på den store fjende (Sl 74,14).
Lucifer		14,12	Navnet Lucifer findes ikke i den danske oversættelse, men er den latinske oversættelse af udtrykket "strålende morgenstjerne", brugt i den symbolske beskrivelse af den magt, der står bag Babylons konge.
	Lud	66,19	Listen over nationerne identificerer i 1 Mos 10,13 et <i>Ludim</i> med tilknytning til Egypten og nordafrika, hvorimod <i>Lud</i> i 1 Mos 10,22 forbindes med semitiske grupper. Oldtidens kilder har ligeledes en dobbelthed i omtalen, og Lud forbindes enten sammen med Nordafrika og Egypten eller med Lydien i nutidens Tyrkiet. Omtalen i Esajas findes i en liste, hvor både afrikanske og ægæiske grupper "fortæller om Herrens herlighed." Det er derfor vanskeligt at sige med sikkerhed, hvilken af de to områder eller grupper, Lud her er identificeret med.
	Luhit	15,5	Jf. Jer 48,5. Navnet for denne lille by i det sydvestlige Moab betyder "terasse", og den lå på et plateau nær et bjergpas.
	Madmena	10,31; 25,10 (oversat med "mødding")	Navnet for denne by i Moab betyder "mødding", en landbrugsterm, der bruges nedsættende i Es 25,10, hvor ordet er oversat til dansk, men hvor det givetvis spiller på bynavnet.
Maher-Shalal-Hash-Baz		8,1.3	Søn af Esajas, hvis navn – "hurtigt bytte, hastigt rov" – blev givet som et budskab om, hvor snart assyrerne ville erobre Damaskus (Syrien) og Samaria (Israels nordrige). Forstavelsen "l" i den danske oversættelse af 8,1 er en præposition og hører ikke til selve navnet. Den har en dativ-funktion og angiver, med henblik på hvem Esajas skriver på den tavle, der omtales.
Manasse		9,20	Almindeligt navn i GT, brugt både om en af de tolv stammer og om den konge, der fulgte efter Hizkija i Juda. Esajas taler om stammen, lokaliseret i nordriget.

	Medien	13,17; 21,2	Navn for et iransk landområde og rige, hvis magt styrkedes i det 7. århundrede f.v.t. Sammen med babylonierne knuste det Assyrien i 612 f.v.t. Det forenedes med Persien under Kyros (se denne) og blev absorberet ind i akamenidernes rige, normalt kaldt det persiske verdensrige, i Daniel 8,20 endnu kendt som Medien-Persien.
	Meni	65,11	Guddom. Skæbnegud, navnet knyttet til udsagnsordet <i>manah</i> , "udpege, anvise". Omtalt ved siden af lykkens gud, Gad.
Merodak-Bal'adan		39,1	Konge i Babylon og uvillig undersåt af Assyrien. Betyder: "Marduk har givet en søn." Søn af Bal'adan (se denne).
	Meshek	66,19	Den hebraiske tekst kommer til os med manuskriptvariationer. Nogle oversættelser undlader referencen til nationen "Meshek" og oversætter med "dem, som drager buen" eller "som er dygtige bueskytter" – det knyttes i reglen da til landet Lud, som netop er nævnt. Den danske oversættelse har valgt at bevare "Meshek" som et land i lyset af tekster som 1 Mos 10,12; 1 Krøn 1,5; Ezek 37,13; 38,2. I disse nævnes Meshek sammen med Tubal og andre ikke-semitiske, græsk-ægæiske områder. 1 Krøn 1,17 tyder på, at der også var et semitisk "Meshek", jf. Sl 120,5, hvor landet er knyttet til Kedar, et arabisk-semitisk nomadefolk.
	Midjan	9,3; 10,26; 60,6	Navn for en af Abrahams sønner ved Ketura (1 Mos 25,2) og for et stammefolk i Transjordan med stor betydning flere gange i Israels tidlige historie. Moses opholdt sig i Midjans land og giftede sig med en kvinde fra Midjan (2 Mos 2-4; 18). Profeten Bileam blev hyret af Midjans konge Balak til at forbande Israel (4 Mos 22-25), og da det mislykkede, blev kvinder fra Moab og Midjan brugt til at forføre de israelitiske mænd. Es 9,3; 10,26 viser tilbage til Gideons sejr over midjanitterne som beskrevet i Dom 7-8.
	Migron	10,28	Lokalitet i Benjamins område (1 Sam 14,2) og en station på den assyriske hærs fremmarch, muligvis navn for et langstrakt flodleje, i dag navngivet <i>Wadi es-Swenit</i> .
	Mikmas	10,28	Station på den assyriske hærs fremmarch. By nær grænsen mellem Efraims og Benjamins område.
	Moab	11,14; 15,1.2.4.5.6.8.9; 16,2.4.6.7.11.12.13.14; 25,10	Judas naboland på østsiden af Jordan-floden.
Moses		63,11.12	Israels befrier og store lovgiver.
	Naftali	8,23	Søn af Jakob og stamme i Israel.
	Nebajot	60,7	Arabisk nomadefolk med oprindelse blandt Ismaels sønner (1 Mos 25,13).
	Nebo	15,2; 46,1	Bjerg og bjergryg i Moab på den østlige side af Jordan-dalen, hvorfra Moses så ind i det lovede land.
	Nilen	19,7.8; 23,3.10	Egyptens livgivende flod.
	Nimrim	15,6	Vandløb i Moab, nøjagtig lokation usikker.
	Nineve	37,27	På Esajas' tid hovedstad i det assyriske rige.
Noa		54,9	Arkens bygger og patriarken, som overlevede syndfloden.

	Nob	10,32	By nord for Jerusalem, hvor David mødte præsten Akimelek (1 Sam 21,1, cf. Mark 2,23-28).
	Nof	19,13	Identisk med den egyptiske storby Memfis.
	Nubien	11,11; 18,1; 20,3.4.5; 37,9; 43,3; 45,14	Eller Kush, et gammelt navn for landområdet syd for Egypten, svarende delvist til moderne Sudan, historisk ofte kaldt for Etiopien.
	Ofir	13,12	Land kendt for sin guldproduktion (1 Krøn 29,4; Job 28,16; Sl 45,10) og det sjældne og værdifulde almug-træ (1 Kong 10,11-12), måske en afart af sandeltræ.
Oreb		10,26	Konge i Midjan, besejret af Gideon og dræbt af efraimitterne ved en klippe, der deraf tog navnet "Orebs klippe" (Dom 7,25; 8,3, jf. Sl 83,12).
	Patros	11,11	Sydlig del af Egypten, nord for Kush (Nubien).
	Perasim	28,21	"Perasims bjerg" er formentlig identisk med "Ba'al-Perasim" (2 Sam 5,20), hvor David vandt sin første militære sejr over filistrene efter at have erobret Jerusalem (se også 1 Krøn 14,9-11).
	Pul	66,19	Af mange regnet en skrivefejl for Put eller Libyen i nordafrika (se 1 Mos 10,6). Hvis der menes Pul, er lokaliteten ukendt.
Rabsjake		36,2.4.11.12.13; 37,4	Denne person, som i DO 1931 kaldes for "Rabsjake", benævnes i DO 1992 som "kommandanten", altså som en titel for en højtstående officer, ikke et personnavn. Forstavelsen "rab" betyder "kaptajn, chef", og titlen "rabsjake" har betydningen "chef for udskænking".
	Rahab	30,7; 51,9	Navn for et mytologisk havmonster (Job 26,12), jf. Livjatan. Rahab er brugt om Guds sejr over kaos i Sl 89,11 i poetisk polemik med hedenskabet. Det anvendes i Sl 87,4 og Es 30,7 specifikt om Egypten, hvor det står som symbol for den fjendtlige magt som sådan, med reference til Israels befrielse fra Egypten.
	Rama	10,29	GT nævner fire byer med dette navn. Esajas henviser til byen i Benjamins område, 7 km nord for Jerusalem.
	Refaim	17,5	Frugtbar dal sydvest for Jerusalem (Jos 15,8; 18,6).
Remalja		7,1.4.5.9; 8,6	Far til kong Peka af Israel, som kom til magten ved et kup (se 2 Kong 15,25) og herskede fra 740/39-732/31 f.v.t.
	Resef	37,12	Syrisk by nær Eufrat erobret af assyrerne. Nøjagtigt sted ukendt.
	Resin	7,1.4.8; 8,6; 9,10	Aramæisk, syrisk konge.
	Saba	60,6	Kan let forveksles med Seba (se denne). Stavemåden er forskellig, men udtalemæssigt ligger de to navne tæt ved hinanden. Saba har <i>shin</i> som den første hebraiske konsonant og <i>Shaba</i> som den naturlige translitteration. Det må i lyset af 1 Mos 10,25; 25,3 m.fl. identificeres som et område i det sydlige Arabien, hvorfra også den berømte dronning af Saba besøgte Salomo (1 Kong 10,1).
	Samaria	7,9; 8,4; 9,8; 10,9.10.11; 36,19	Fra kong Omris tid hovedstad i nordriget i Israel (1 Kong 16,23-24). Brugt som navn for både by og område. Ødelagt af assyrerne i 721 f.v.t.
Sankerib		36,1; 37,17.21.37	Konge i Assyrien 705-681 f.v.t.
Sara		51,2	Patriarken Abrahams hustru (1 Mos 17,15).

Sareser		37,38	Søn af kong Sankerib af Assyrien og en af sin fars mordere.
Sargon		20,1	= Sargon II, konge i Assyrien 721-705 f.v.t.
	Saron	33,9; 35,2; 65,10	Frugtbar kystslette langs Middelhavet, ca. 50 km land og op til 17 km bred.
Saul		10,29	Israels tragiske, første konge, som kom fra Gibeon (1 Sam 10,10.26).
	Seba, sebæere	43,3; 45,14	Kan let forveksles med Saba (se denne). Stavemåden er forskellig, men udtalemæssigt ligger de to navne tæt ved hinanden. Seba (med <i>sin</i> som den første konsonant) er i 1 Mos 10,7 nævnt som søn af Kush (Nubien), hvilket geografisk placerer Seba i Afrika, i det østlige Egypten langs med Det Røde Hav. I Esajas er Seba og sebæere da også omtalt sammen med Egypten og Kush. Saba og Seba er omtalt sammen i Sl 72,10; de lå på hver sin side af Det Røde Hav. Den jødiske historieskriver Josefus identificerede Seba med storbyen Meroe mellem den hvide og den blå Nil.
	Sefarvaim	36,19; 37,13	Se også Lair. By og område i Syrien.
	Sela	16,1; 42,11	Navnet betyder "klippe" og bruges seks gange i GT som stedsnavn. I 16,1 henviser Esajas til et uidentificeret sted i Moab. I 42,11 henvises der sandsynligvis til en befæstet by i Edoms område, også navngivet som Jokte'el (2 Kong 14,7) og kendt i historien som Petra, der betyder "klippe" på græsk.
Shearjashub		7,3	En af profeten Esajas' sønner, hvis navn var givet som et budskab: "en rest vender om". Navnet bruges med denne symbolske betydning i 10,-19-22 og 11,11.16 og er på hebraisk identisk med de første tre ord i 10,20.
Shebna		22,15; 36,3.11.22; 37,2	Offentlig embedsmand ved hoffet, kaldt både "hofchef", "slotsforvalter" og "sekretær". Den nøjagtige arbejdsbeskrivelse er ukendt. I modsætning til Eljakim lider Shebna en krank skæbne.
	Shihor	23,3	Flod eller vandløb i Nilens østlige delta (Jos 23,3; Jer 2,18; 1 Krøn 13,5), nøjagtigt sted ukendt.
	Sibma	16,8.9	By i Moab i området domineret af Heshbon.
	Sidon	23,2.4.12	By i Fønikien langs Middelhavets kyst.
	Sinear	11,11	Navn for Babylonien, det område, hvori Babylon lå. Her blev Babelstårnet bygget (1 Mos 11,2); referencen i Dan 1,2 skal minde om dette blasfemiske bygningsværk.
	Sinim	49,12	Oldtidens græske oversættelse LXX identificerede Sinim med Syene, en handelsby på østsiden af Nilen lidt nord for det første vandfald (katarakt) i Egypten. Stavemåde på hebraisk er ikke helt identisk; men Dødehavsrullerne bekræfter, at der med Sinim er tale om Syene. Det moderne navn Aswan (Assuan), hvor den berømte dæmning ligger, er etymologisk beslægtet med Sinim. Det er tænkeligt samme by. Udtrykket "fra Migdol til Sinim/Syene" i Ezek 29,10 og 30,6 markerer Egyptens udstrækning fra nord til syd.
	Soan	19,11.13; 30,4.14	<i>Zaan</i> i DO 1931. Betydningsfuld egyptisk by i det østlige nildelta, hvorfra israelitterne flygtede fra Egypten (jf. Sl 78,12.43), kendt som Avaris, Hyksos-folkets hovedsæde, og senere som Tanis.
	Soar	15,5	By i Jordan-dalen (1 Mos 13,10; 14,2.8; 19,22-23) uden for det område, der blev ødelagt sammen med Sodoma og Gomorra.

	Sodoma	1,9; 3,9; 13,19	By i Jordan-dalen (1 Mos 13,10; 18,16), hvis synd og ødelæggelse blev husket i århundreder.
Tab'al		7,6	I øvrigt ukendt person, som Arams konge sammen med Nordrigets konge planlagde at indsætte som marionethersker i Juda i stedet for Akaz.
	Tarshish	23,6; 66,19	Stednavn, der betyder en ædelsten, måske "gul jaspis" (Ezek 28,13.20; 39,13; Høj 5,14). Knyttet til skibsfart og handel i Middelhavet (1 Krøn 7,10; 9,21; Sl 72,10; Ezek 38,13; Jon 1,3; 4,2). Nøjagtigt hvor Tarshish lå, er usikkert.
Tartan		20,1	DO 1931 forstod "Tartan" som et personnavn; men det er en assyrisk titel for en "hærchef."
	Telassar	37,12	By i landområdet Eden mellem Assyrien og Syrien. "Tel-Assar" er sandsynligt fra assyrisk "Assurs ruinhøj" og henviser til, at assyrerne havde lagt den øde.
	Tema	21,14	Betydningsfuld oaseby i den nordarabiske ørken (Jer 25,23; Job 6,9). I historien kendt som den ørkenby, hvor Babylons sidste konge, Nabonid, tilbragte en lang række år, mens han var i konflikt med Marduks præsteskab i Babylon.
Tirhaka		37,9	Konge i Egypten 690-664 f.v.t. Tredje konge i det nubiske (sudanesiske) dynasti (25. dynasti). Velkendt fra både egyptiske og græske kilder.
	Tubal	66,19	Land i det græsk-ægæiske område (jf. 1 Mos 10,2).
	Tyrus	23,1.5.8.15.17	By i Fønikien langs Middelhavets kyst.
Urija		8,2	Præst, tænkeligt ypperstepræst, på kong Akaz' tid (2 Kong 16,10.11.15.16).
Uzzija		1,1; 6,1; 7,1	Konge i Juda. Sam-regering med sin far Amasja 792/91-767, konge efterfølgende til 740/39 f.v.t. Også kaldt for Azarja (2 Kong 15,1).
Zebulon		8,23	En af Jakobs sønner og Israels tolv stammer.
Zekarja		8,2	Almindeligt personnavn (mere traditionelt gengivet Zakarias ligesom profeten af samme navn). Betydning er "Jahve husker." Hos Esajas tænkes der sandsynligvis på den senere kong Hizkijas morfar (se 2 Kong 18,2).
	Zion	1,827; 2,3; 3,6.17.26; 4,3.4.5; 8,18; 10,12.24.32; 12,6; 14,32; 16,1; 18,7; 24,23; 28,16; 29,8; 30,19; 31,4.9; 33,5.14.20; 34,8; 35,10; 37,22.32; 40,9; 41,27; 46,13; 49,14; 51,3.11.16; 52,1.2.7.8; 61,3; 62,1.11	Brugt i Bibelen både om en høj i Jerusalem, om templet eller byen eller som navn for landet eller metafor for Guds folk.